

Kohtulahendite kogumik

Liidetud kohtuasjad T-202/10 RENV II ja T-203/10 RENV II

Stichting Woonlinie jt
versus
Euroopa Komisjon

Riigiabi – Sotsiaaleluase – Sotsiaaleluasemeid haldavatele ettevõtjatele antud abi – Olemasolev abi – Liikmesriigi kohustused – Otsus, millega tunnistatakse abi siseturuga kokkusobivaks – Määruse (EÜ) nr 659/1999 artikkel 17 – Üldist majandushuvi pakkuv teenus – ELTL artikli 106 lõige 2 – Avaliku teenuse ülesande määratlemine

Kokkuvõte – Üldkohtu (kaheksas koda laiendatud koosseisus) 15. novembri 2018. aasta otsus

- Tühistamishagi – Vaidlustatavad aktid – Ettevalmistavad aktid – Välistamine – Komisjoni kiri, milles väljendatakse kahtlusi abi kokkusobivuse kohta siseturuga ja pakutakse välja asjakohaseid meetmeid – Akt, mis on üheks etapiks abi siseturuga kokkusobimatust tuvastava otsuse väljatöötamise menetluses – Välistamine*
(ELTL artikkel 263; nõukogu määrus nr 659/1999, artikkel 17)
- Riigiabi – Komisjonipoolne läbivaatamine – Abikava – Mõiste – Individuaalse abi maksmine – Hõlmamine*
(ELTL artikkel 108; nõukogu määrus nr 659/1999, artikli 1 punkt d)
- Riigiabi – Komisjonipoolne läbivaatamine – Abikava – Mõiste – Vajadus sätestada nimetatud abikava õigusnormis – Puudumine*
(ELTL artikkel 108; nõukogu määrus nr 659/1999, artikli 1 punkt d)
- Kohtumenetlus – Uute väidete esitamine menetluse käigus – Tingimused – Olemasoleva väite täiendamine*
(Üldkohtu kodukord, artikli 84 lõige 1)
- Riigiabi – Mõiste – Meetmed, millega hüvitatakse ettevõtjale avaliku teenuse pakkumisega tekkivad kulutused – Välistamine – Kohtuotsuses Altmärki toodud tingimused – Kumulatiivne iseloom*
(ELTL artikli 107 lõige 1)
- Riigiabi – Mõiste – Meetmed, millega hüvitatakse ettevõtjale avaliku teenuse pakkumisega tekkivad kulutused – Altmärki tingimused, millega tehakse abi olemasolu kindlaks, ja ELTL artikli 106 lõikes 2 sätestatud tingimuse eristamine, mis võimaldab tuvastada abi kokkusobivuse siseturuga*
(ELTL artikli 106 lõige 2 ja artikli 107 lõige 1)

7. *Konkurents – Üldise majandushuvi teenuste osutamiseks volitatud ettevõtjad – Üldise majandushuvi teenuste määratlemine – Liikmesriikide kaalutusõigus – Piirid – Komisjoni kontroll ja kohtulik kontroll, mis piirduvad olukorraga, kus on tegemist ilmse veaga*

(ELTL artikli 106 lõige 2 ja artikli 107 lõige 1)

8. *Riigiabi – Olemasolev abi – Meetmed, millega hüvitatakse ettevõtjale avaliku teenuse pakkumisega tekkivad kulutused – Abi ühisturuga kokkusobivuse kontrollimine komisjoni poolt – Vajadus võtta arvesse üksnes tulevikus toimuva liigse hüvitamise ohtu*

(ELTL artikli 106 lõige 2 ja artikli 107 lõige 1)

9. *Konkurents – Üldise majandushuvi teenuste osutamiseks volitatud ettevõtjad – Avalike teenuste osutamisega kaasnenud ülekulude hindamine – Komisjoni kaalutusõigus*

(ELTL artikli 106 lõige 2)

1. Kui määruse nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELTL artikli 108 kohaldamiseks, artikli 17 järgne komisjoni kiri, milles ta väljendab kahtlust abikava kooskõlas siseturuga ja soovib asjakohaseid meetmeid, on esimene etapp selle otsuse koostamises, milles tuvastatakse abikava kokkusobimatus siseturuga ja et tema kahtlusi on selle otsusega kinnitatud, siis ei saa hagejal keelata viidata selles kirjas sisalduva hinnangu õigusvastasusele, et põhjendada oma hagi selle otsuse peale.

(vt punkt 41)

2. Määruse nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELTL artikli 108 kohaldamiseks, artikli 1 punktist d ilmneb, et asjaolu, et makstakse individuaalset abi, ei välista abikava olemasolu, mille alusel seda abi antakse.

Vastupidi sellele, mida väidavad hagejad, siis asjaoluga, et komisjonile esitati kaebusi maa individuaalsetest müügitehingutest turuhinnast madalama hinnaga, ei ole vastuolus abikava olemasolu, mille alusel seda individuaalset abi antakse.

(vt punkt 50)

3. Abikava aluseks oleva õigusnormi olemasolu ei ole osa abikava määratlusest määruse nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELTL artikli 108 kohaldamiseks, artikli 1 punkti d tähenduses.

(vt punkt 51)

4. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 63)

5. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 72–74)

6. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 76 ja 77)

7. Ehkki liikmesriigil on ulatuslik kaalutusõigus määratleda, mida tema loeb üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks, ei vabasta see riiki kohustusest tõendada õiguslikult piisavalt, et selle kohaldamisala on vajalik ja proportsionaalne avaliku teenuse tegelikku vajadust silmas pidades. Nimelt liikmesriigi ametiasutustel lasub tõendamiskoormis näitamaks, et üldist majandushuvi pakkuv teenus on piisavalt selgelt piiratud. Asjaolu, et liikmesriik ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et eespool nimetatud kriteeriumid on täidetud, või asjaolu, et neid on eiratud, võib kujutada endast ilmset hindamisviga, mida komisjon peab arvesse võtma.

Arvestades ühelt poolt liikmesriigi ulatuslikku kaalutusõigust üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ülesande ja selle täitmise tingimuste määratlemisel ning teiselt poolt asjaolu, et komisjoni kontroll on selles osas piiratud ilmse vea olemasolu küsimusega, ei saa kontroll, mida Üldkohus peab teostama komisjoni vastavasisulise hinnangu üle, samuti ületada seda sama piiri ja peab seega piirduma uurimisega, kas komisjon on õigustatult tuvastanud liikmesriigi tehtud ilmse vea olemasolu või selle puudumise.

(vt punktid 81, 82 ja 98)

8. Komisjon saab olemasoleva abi hindamise lõpuks teha otsuse, mille tagajärjed on üksnes tulevikku suunatud. Seega soovib komisjon asjakohaseid meetmeid vaid siis, kui ta leiab, et kõnealune rahastamissüsteem võib tulevikus põhjustada liigse hüvitamise ohu.

Kuigi neil asjaoludel on võimalik, et olemasoleva abi pideva kontrollimise raames võib minevikus toimunud võimaliku liigse hüvitamise väljaselgitamine asjaomase juhtumi erilisi asjaolusid arvestades olla tähtis, kui hinnatakse selle olemasoleva abi kokkusobivust siseturuga, ei ole selline väljaselgitamine siiski iseenesest tingimata vajalik, et hinnata nõuetekohaselt vajadust soovitada tulevikus asjakohaseid meetmeid ning määrata need meetmed kindlaks. Tulevikus toimuva liigse hüvitamise oht või sellise ohu puudumine sõltub lõppkokkuvõttes peamiselt rahastamissüsteemi enda konkreetsetest tingimustest, mitte sellest, et praktikas tõi selline kord minevikus kaasa liigse hüvitamise.

Määruse nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELTL artikli 108 kohaldamiseks, artikli 17 järgses kirjas, mis sisaldab komisjoni esialgset hinnangut, ei pea komisjon sellega seoses tõendama, et kõnealuste äriühingute täiendav äritegevus saab tegelikult kasu riigiabist või et tegelikult ka esinesid risttoetused.

(vt punktid 120 ja 154–156)

9. Niisiis on vajalik üldist majandushuvi pakkuva teenuse selge määratlus, et tagada abi proportsionaalsuse tingimuste järgimine, see tähendab tagamaks, et antud hüvitis ei ületa seda, mis on vajalik avaliku teenuse ülesande täitmiseks.

Seetõttu, kui komisjon nõudis riigi ametiasutustelt üldist majandushuvi pakkuva sotsiaaleluaseme teenuse määratlemist seoses sotsiaalselt vähemsoodsas olukorras olevate leibkondadega, siis ta nõudis neilt, et määratletaks selgelt avaliku teenuse ülesanded, mille eest hüvitisi määrati. See täpne määratlus võimaldab niisiis kindlaks määrata üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisega kaasnevaid kulusid ning vältida esiteks liigset hüvitamist ja teiseks seda, et elamuehitusega tegelevate ühingute tegevusele väljaspool üldist majandushuvi pakkuvat teenust ei antaks riigiabi, et vältida risttoetusi.

(vt punktid 148 ja 149)